

Магістр 2 року навчання
факультету обліку і аудиту ХНЕУ ім. С. Кузнеця

СУТНІСТЬ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ ПІДПРИЄМСТВА ТА ЗАХОДИ ЇЇ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Анотація. Розглянуто й систематизовано різні теоретичні підходи до трактування сутності поняття "фінансова стійкість підприємства". Визначено заходи щодо її забезпечення на підприємстві. Досліджено зовнішні та внутрішні фактори впливу на фінансову стійкість підприємства.

Аннотация. Рассмотрены и систематизированы различные теоретические подходы к определению понятия "финансовая устойчивость предприятия". Определены мероприятия по ее обеспечению на предприятии. Исследованы внешние и внутренние факторы влияния на финансовую устойчивость предприятия.

Annotation. Various theoretical approaches to defining the concept "financial stability of an enterprise" are considered and systematized. The measures on its providing at an enterprise are defined. External and internal factors of influence on financial stability of an enterprise are defined.

Ключові слова: фінансова стійкість, управління фінансовою стійкістю, фактори впливу на фінансову стійкість, заходи забезпечення фінансової стійкості.

Фінансова стійкість підприємства є однією з головних умов успішної і стабільної роботи підприємства в ринкових умовах. Оцінка фінансової стійкості є одним із найважливіших показників господарювання будь-якого підприємства, оскільки характеризує ефективність його операційного, інвестиційного та фінансового розвитку, становить необхідну інформацію для інвесторів, постачальників, власників та клієнтів. Її аналіз дає можливість визначити фінансові можливості підприємства на перспективу.

Управління фінансовою стійкістю є одним з основних елементів фінансового менеджменту на підприємстві, необхідною передумовою стабільного розвитку підприємства. Тому в сучасних економічних умовах проблема стійкого розвитку підприємств є актуальною і потребує приділення окремої уваги.

Питання фінансової стійкості підприємства висвітлено в багатьох працях як вітчизняних, так й іноземних авторів. Значний внесок у дослідження цього питання зробили такі вчені, як: Білик М. Д., Крамаренко Г. О., Мамонтова Н. А., Невмержицька Н. Ю., Павловська В. О., Пritуляк Н. М., Л. Шаблиста, Шірінян Л. В. та ін. [1 – 6].

Незважаючи на різноплановість і глибину проведених досліджень даної проблематики, недостатньо вивченими залишаються питання заходів забезпечення підтримки та розвитку фінансової стійкості підприємств.

Метою дослідження є узагальнення теоретичних підходів до трактування сутності фінансової стійкості та визначення заходів її забезпечення на підприємстві.

Проведений аналіз науково-методичних джерел свідчить про певну неоднозначність у визначенні поняття "фінансова стійкість". Так, найчастіше під фінансовою стійкістю підприємства розуміють багатофакторну комплексну категорію, що знаходиться під впливом різних фінансово-економічних чинників. Фінансова стійкість підприємства характеризує фінансово-економічні відносини, що відображають економічну діяльність суб'єктів господарювання [4, с. 283].

Українські вчені, як правило, вивчають фінансову стійкість підприємства з точки зору недопущення та запобігання банкрутству підприємств.

Для зручності подальшого дослідження теоретичні підходи різних авторів щодо визначення фінансової стійкості було систематизовано і відображено в таблиці.

Визначення фінансової стійкості з точки зору різних вчених

Автор	Фінансова стійкість – це...
Павловська О. В., Притуляк Н. М., Невмержицька Н. Ю.	спроможність підприємства за рахунок власних коштів забезпечувати запаси і витрати, не допускати невиправданої дебіторської і кредиторської заборгованості та своєчасно розраховуватися за зобов'язаннями [4, с. 189]
Крамаренко Г. О.	такий фінансовий та економічний стан підприємства, за якого платоспроможність зберігає тенденцію до стійкості, тобто постійна у часі, а співвідношення власного і позикового капіталу перебуває у межах, які забезпечують цю платоспроможність [2]
Білик М. Д.	такий стан фінансових ресурсів підприємства, за якого раціональне розпорядження ними є гарантією наявності власних коштів, стабільної прибутковості та забезпечення процесу розширеного відтворення [1, с. 302]
Мамонтова Н. А.	такий стан підприємства, при якому забезпечуються стабільна фінансова діяльність, постійне перевищення доходів над витратами, вільний обіг грошових коштів, ефективне управління фінансовими ресурсами, безперервний процес виробництва і реалізації продукції, розширення й оновлення виробництва [3]
Шаблиста Л. М.	узагальнююча якісна характеристика фінансового стану підприємства, яка відображає тенденції зміни фінансових відносин на підприємстві під впливом різноманітних внутрішніх і зовнішніх чинників [5, с. 48]
Шірінян Л. В.	здатність підприємства зберігати або відновлювати початковий (або близький до нього) стан чи поліпшувати цей стан при зміні зовнішніх та/або внутрішніх параметрів (чинників) впливу на фінансові потоки [6, с. 75]

Систематизація розглянутих підходів дозволила визначити, що фінансова стійкість розглядається у вузькому значенні як спроможність підприємства за рахунок власних коштів забезпечувати діяльність (запаси і витрати), у широкому – як складова загальної стійкості підприємства й особливий фінансовий стан. Таким чином, фінансова стійкість підприємства означає здатність господарюючого суб'єкта функціонувати і розвиватися, зберігати рівноважну структуру своїх активів і пасивів у мінливих умовах внутрішнього і зовнішнього середовища.

На фінансову стійкість підприємства постійно впливають багато різноманітних факторів, як зовнішніх, до яких можна віднести рівень платоспроможного попиту, політичну та соціально-економічну стабільність у країні, податкову, кредитно-фінансову, облікову, інвестиційну політику уряду країни, а також наявний ринок постачальників, так і внутрішніх факторів, серед яких – масштаби діяльності підприємства, рівень професійності менеджменту та забезпеченості кваліфікованими кадрами, залежність від зовнішніх інвесторів та кредиторів, ступінь відповідності продукції потребам споживачів, технологічна база підприємства, інновації, ділова репутація підприємства тощо [2, с. 131]. Отже, й система забезпечення заходів підтримки фінансової стійкості підприємства повинна охоплювати ряд елементів, головними серед яких визнано такі: постійний моніторинг впливу зовнішнього і внутрішнього середовища на діяльність підприємства; розробка заходів щодо зниження зовнішньої вразливості підприємства та планів запобігання виникненню проблемних ситуацій; проведення попереджуючих заходів; упровадження планів практичних заходів при виникненні кризової ситуації.

Заходи забезпечення сталості та підвищення фінансової стійкості мають на меті мінімізацію впливів зовнішніх і внутрішніх чинників на діяльність підприємства. До основних заходів забезпечення фінансової та економічної стійкості підприємства слід віднести такі: виконання оптимального обсягу продажів, дотримання стандартів якості готової продукції, задоволення попиту споживачів, одержання прибутку в запланованому розмірі. Постійний контроль за підвищенням ефективності виробництва і ресурсним забезпеченням гарантує виконання основних цілей виробничого процесу підприємств і є інструментом забезпечення його стійкості.

Таким чином, фінансова стійкість – це комплексне, динамічне і багатогранне поняття. Дослідження фінансової стійкості підприємств підтверджує необхідність застосування комплексу заходів її забезпечення, починаючи з моніторингу досягнутого рівня стійкості і закінчуючи розробкою заходів її підтримки шляхом підвищення інвестиційної привабливості. Такі заходи мають бути спрямовані на досягнення суб'єктом господарювання стратегічних цілей і його наступний розвиток, що знаходиться під впливом зовнішніх та внутрішніх чинників.

Наук. керівн. Москаленко Н. О.

Література: 1. Білик М. Д. Фінансовий аналіз : навч. посібн. / М. Д. Білик – К. : КНЕУ, 2008. – 588 с. 2. Крамаренко Г. О. Фінансовий аналіз і планування : навч. посібн. / Г. О. Крамаренко. – К. : Центр навчальної літератури, 2010. – 244 с. 3. Мамонтова Н. А. Фінансова стійкість акціонерних підприємств і методи її забезпечення : автореф. дис. ... канд. екон. наук : 08.04.10 "Фінанси, грошовий обіг і кредит" / Н. А. Мамонтова ; Ін-т екон. прогнозування НАН України. – К., 2010. – 17 с. 4. Павловська О. В. Фінансовий аналіз : навч. посібн. / В. О. Павловська, Н. М. Притуляк, Н. Ю. Невмержицька. – 2-ге вид., без змін. – К. : КНЕУ, 2007. – 592 с. 5. Шаблиста Л. Фінансова стійкість підприємства: сутність і методи оцінки / Л. Шаблиста // Економіка і прогнозування. – 2011. – № 2. – С. 46–57. 6. Шірінян Л. В. Визначення фінансової стійкості страхових компаній і підприємств / Л. В. Шірінян // Фінанси України. – 2011. – № 9. – С. 70–81.

